

Fulls Candelians

*Jaume Fabre
i Fornaguera*

En la millor continuïtat
del periodisme català

Joaquim Ferrer

1

Jaume Fabre i Fornaguera

En la millor continuïtat del periodisme català

Catalunya té en la seva cultura una vessant important en el periodisme realitzat des del coneixement de la història, des de l'estudi dels fenòmens socials i de les realitats que caracteritzen cada època. El periodisme ha estat assistit per personatges que hi han dedicat grans esforços i han aconseguit transmetre el que veïen, vivien i intuïen a l'opinió pública. El periodisme ha estat a Catalunya al llarg del segle XX representat per analistes de gran importància com Eugeni Xammar i Josep Pla, com Agustí Calvet "Gaziel" i Rovira i Virgili, entre d'altres.

Aquesta qualitat del periodisme català experimentà un gran trontoll durant la llarga dictadura franquista que intentà ofegar la llibertat d'expressió i el vehicle natural de la llengua catalana. Però, com és evident, aquesta tradició del periodisme construït sobre el coneixement profund de la història i la capacitat d'anàlisi fou continuat per altres generacions que tot i viure en condicions difícils trobaren els camins per fer-ne des de publicacions humils d'entitats, des d'estudis històrics fets amb voluntat de difusió. Aquest esforç tossut i esperançat aconseguí finalment ressorgir i escampar-se i més tard ser el vehicle important que el periodisme és en tota cultura moderna per a un poble.

Història i Periodisme

Jaume Fabre i Fornaguera, nascut a Barcelona el 23 de setembre de 1948 és un clar representant d'aquestes generacions que des de la història i l'afany de comunicar-se amb la gent han estat protagonistes d'aquest esforç sistemàtic per evitar que s'afeblís la memòria i per a traslladar els fenòmens que succeïen.

Llicenciat en Filosofia i Lletres (secció Història) a la Universitat Autònoma de Barcelona el 1978 és doctor des del 2002 amb la tesi "La contrarevolució de 1939 a Barcelona. Els que es van quedar" que obtingué la més alta qualificació.

És també llicenciat en Ciències de la Informació a la mateixa Universitat. Aconseguí aquest títol amb el treball “La població barcelonesa del 1939 a través de La Vanguardia Espanyola” al setembre de 1982.

Estudià periodisme a L'Escola de l'Església de Barcelona (1966-1969) i acabà aquests estudis a l'Escola Oficial de Periodisme a Madrid el juny de 1969. Apart d'aquests estudis feu cursos a l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona (1970-1971), a l'Escola Oficial de Graduats Socials de Barcelona (1972) i a l'École Pratique des Hautes Études de París (1973)

Aquestes dades sobre la formació de Jaume Fabre serveixen també per a veure els camins que segueixen les noves generacions que maldaven per fer història i periodisme des del coneixement i la sensibilitat pels problemes socials i polítics. Els que en la formació cercaven trobar com fer la continuïtat amb les inquietuds i projectes que la guerra civil havia esmicolat i la dictadura intentava enterrar.

El segon pas en la trajectòria de Jaume Fabre és també molt representatiu, és el que es refereix a les beques que aconseguí per completar la formació. La primera, de la Fundació Jaume Bofill, els anys 1976-1978 fou per a realitzar un estudi sobre els moviments urbans als barris de Barcelona, la segona, també d'aquesta Fundació el 1980 i el 1981 l'ajudà a realitzar la tesina de llicenciatura en història; la tercera, d'Òmnium Cultural el 1981, fou per a fer un estudi “sobre els canvis de nom dels carrers de Barcelona al llarg de la història” i finalment la de la Fundació Internacional d'Estudis Històrics i Socials (FIHES), el 1980, per a fer dos programes d'història oral: un sobre la història del Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM) i l'altre sobre les condicions de treball en la fàbrica tèxtil l'Espanya Industrial a Barcelona.

El juliol de 1980 obtingué una plaça de professor numerari d'Institut en concurs d'oposició lliure i a continuació realitzà aquest treball en diversos instituts. Anys després, fou professor associat d'història del periodisme en la facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona des del curs 1992-1993 fins al 2001-2002.

Paral·lelament intervingué com a ponent en nombrosos col·loquis, seminaris i cursos, entre els que cal destacar que fou el responsable de l'àmbit de Mitjans de Comunicació del Congrés de Cultura Catalana (1975-1977) i membre del Secretariat Cultural del Congrés.

En la relació de llibres que ha publicat cal anotar el que fou el seu primer text “Qui som els catalans” (1979), al que segueixen d'altres dedicats a aspectes de la cultura popular com “El carnestoltes de Barcelona (1980) i d'altres d'aspectes de la història gironina com “Girona, entre 4 rius. Història de l'evolució urbanística de la ciutat” (1986), “Guia d'escultures als carrers de Girona” (1991) i retornant a Barcelona “Guia del viatger” (1991), “Periodistes uniformats: diaris barcelonins dels anys 40: la presa i la re-

pressió” (1996) i la publicació de la tesi de doctorat en història “Els que es van quedar: Barcelona 1939, ciutat ocupada” (2003).

La col·laboració amb Josep Maria Huertas

Jaume Fabre és també coautor d'un impressionant reguitzell de llibres elaborats amb Josep Maria Huertas i Claveria. Destaquen per la seva importància els vuit volums de “Tots els barris de Barcelona” realitzats entre 1976 i 1977 i posteriorment reeditats, “Vint anys de resistència catalana” amb Antoni Ribas i també Josep Maria Huertas (1978), i amb Josep Maria Huertas “Carrers de Barcelona. Com han evolucionat els seus noms” (1982), “Monuments de Barcelona” (1984), “Diàlegs a Barcelona” (1986), “Els barris de Barcelona”, quatre volums dedicats a la seva evolució al segle XX (1997-2000), “Burgesa i revolucionària. La Barcelona del segle XX” i “Barcelona, memòria d'un segle” (2001).

Jaume Fabre és autor de nombrosos capítols en llibres col·lectius, el primer dels quals fou a “21 entre nosaltres” (1968) fins a “De l'enderrocament de les muralles al Fòrum 2004”.

Girona

A Girona creà els “Quaderns de la revista de Girona” dedicats a temes de geografia i història, en fou director del 1985 al 1989, així mateix creà i dirigí “Quaderns d'història de Girona” del 1987 al 1990.

Ha publicat articles d'investigació històrica en nombroses revistes com L'Avenc, la Revista de Girona, Presència, el diari Avui, Primera Plana i Capçalera.

Una densa trajectòria periodística

Fou redactor del diari “El Correo Catalan” (1966-1976), del diari “Avui” (del 1976 al 1978). Cap de la secció de Cultura i responsable de la pàgina setmanal en català al diari barceloní “Tele/Expres” (1978-1980). Sots director del diari “El Punt” (1982-1985), Cap de redacció del “Diari de Barcelona” (1986-1988), director dels serveis informatius de TVE al programa “Crònica” telediari en català del migdia (1978), cobrí la informació del retorn del president Josep Tarradellas, fou director de “Ràdio La Veu de l'Assemblea de Catalunya” (1972-1973), director de la revista “Orifloma” (1971-1974), director del mensual “Capçalera” (1989-2000), fou membre de la redacció a Barcelona de “Cuadernos para el diálogo” (1969-1971), membre de l'equip de redacció a Barcelona de la revista “Presència” (1974), redactor de la “Revista de Girona” (1985-1989), crític literari del diari barceloní “El Periódico de Catalunya” (1985-2002) i col·labora habitualment a “La Vanguardia” des del 2001.

Punt final

La recuperació i relançament d'un periodisme català coneixedor de la història, implicat en els problemes actuals i amb un llenguatge directe és obra de professionals com Jaume Fabre que arribaren en la seva joventut a un camp oprimat i aparentment erm i que amb esforç tornaren a restablir aquella comunicació amb la gent amb totes les eines que tenien al seu abast, i quan restablerta la democràcia i l'autonomia aquestes es normalitzaren continuaren en aquest esforç de reforçar la memòria i informar a fons del què passa i del perquè passa, que aquesta és la gran responsabilitat de l'historiador i del periodista.

Joaquim Ferrer

Joaquim Ferrer és historiador, exconseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Ha estat diputat al Parlament, senador i diputat a Corts.

Fotografies: Arxius documentals del
Col·legi de Periodistes de Barcelona
i de la Fundació Paco Candel

D.L. B-4896-2010 · ISBN: 978-84-96986-09-1

Jaume Fabre i Josep Ma. Huertas van ser guardonats amb el Memorial Francesc Candel 2008.

MEMORIAL FRANCESC CANDEL 2008

Amb el suport:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Cultura

Col·legi de Periodistes
de Catalunya

i la col·laboració: